

AVUSTUSHAKEMUS

Kemijärven kaupunki

Saap. 30/11/2021

Dn:o 192/02.05.01.02/2021

Tausta

Saura-säätiö sr (myöhemmin "säätiö") on Kemijärven kuntakonserniin kuuluva tytäryhteisö. Säätiön rooli kaupungin organisaatiossa on toimia yhtenä työllisyshoidon kokonaispalvelurakenteen osana. Merkittävin osa säätiön palveluista liittyy lakisääteisten kuntouttavan työtoiminnan palveluiden tuottamiseen. Toinen keskeinen vastuu liittyy nuorten työpajatoiminnan organisointiin ja nuorten työpaja-avustuksen ehtojen täytäntöönpanoon kunnassa.

Kaupungin työllisyysyksikön ja säätiön välillä on voimassa hyvinvointilautakunnan hyväksymä kumppanuus- ja palvelusopimus, joka on pääsääntöisesti viime vuosina ollut kahden vuoden pituinen, jossa jälkimmäinen vuosi on ollut ns. optiovuosi. Nyt käynnissä olevan sopimuksen optiovuosi on ensi vuosi, jonka loppuun nykyinen kumppanuus- ja palvelusopimus päättyisi.

Viime vuosien aikana kumppanuus- ja palvelusopimuksen suuruus on ollut vuositasolla 150 000 €. Säätiön mahdollisuus tuottaa palveluita liittyy keskeisesti siihen, miten selkeästi merkittävin palveluiden tilaaja, kaupunki, ohjaa säätiölle asiakkaita. Säätiöllä on nykyisessäkin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa osaava henkilöstö, joka mahdollistaa joustavasti räätälöidyt ja monipuolisen palveluiden tuottamisen erilaisten asiakasryhmien tarpeiden mukaan.

Rahoitusaseman kuvaus

Säätiön talouden keskeiset tunnusluvut olivat vuonna 2018 seuraavat: liikevaihto 628 000 euroa, tulos + 4 000 euroa ja oma pääoma + 61 000 euroa. Vuoden 2019

vastaavat luvut olivat: liikevaihto 572 000 euroa, tulos + 60 000 euroa ja oma pääoma + 121 000 euroa.

Keväällä 2020 alkanut koronapandemia vaikutti säätiön tilanteeseen merkittävästi. Säätiön johdon nopean reagoinnin myötä kaupunkisopimukseen liittyvien palveluiden tuottaminen jatkui lähes keskeytyksettä niin, että palveluita tuotettiin mm. videoneuvotteluyhteyksiä hyödyntäen. Tässä suhteessa säätiön toiminta oli valtakunnallisestikin katsoen innovatiivista ja äärimmäisen nopeaan reagointiin pohjautuvaa. Jotta palveluita kyettiin tuottamaan, säätiön henkilökuntaan ei missään vaiheessa kohdistettu yt-menettelyä. Kaupungin omistajaohjaus edellytti myös palveluiden käynnissä pitämistä tältä osin.

Säätiön liikevaihtoa alensi kuitenkin Kansaneläkelaitoksen palveluiden keskeytyminen koronasta johtuen. Säätiöllä oli, pohjautuen Kansaneläkelaitoksen julkisiin hankintoihin, oikeus tuottaa Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluita aina vuoden 2020 loppuun saakka. Koronasta johtuen palveluiden tuottaminen keskeytyi kuitenkin käytännössä koko vuoden ajaksi aiheuttaen liikevaihtoon noin 80 000 euron aleneman.

Syksyllä 2020 järjestetyn uuden kilpailutuskierron myötä Saura-säätiö ei tullut valituksi enää Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluiden tuottajaksi, joten tältä osin tilanne on jatkunut vaikeana myös vuoden 2021 ajan. Syynä sille, ettei säätiö tullut valituksi palveluiden tuottajaksi, oli se, että Kela keskitti kilpailutuksen myötä kaikki Lapin eteläisen vakuutuspiirin ammatillisen kuntoutuksen palveluiden hankinnat ainoastaan kahdelle palveluntuottajalle (Eduro-säätiö/Rovaniemi ja Ksakkiry/Rovaniemi).

Kilpailutukseen osallistui 15 palveluntuottajaa, joista Saura-säätiön tarjous oli sijalla 5 mutta pisteiden osalta niin kaukana kahdesta palveluntuottajaksi valikoituneesta toimijasta, ettei kilpailutuksessa menestymiseen olisi ollut mitään mahdollisuutta

edes jälkikäteen arvioituna ollut ennen kaikkea siitä näkökulmasta, että palveluiden tuottaminen olisi ollut yksinkertaisesti taloudellisesti kannattamatonta.

Lisäksi vuoden 2021 osalta säätiön tilannetta on vaikeuttanut työllisyyden kuntakokeiluun liittyvät seikat. Kemijärvi on yksi neljästä Lapin kunnasta (Rovaniemi, Tornio, Kemijärvi ja Sodankylä), joka on osallisena Lapin yhteisessä kuntakokeilussa.

Kuntakokeilussa TE-hallinnon palvelut on soveltuvin osin siirretty kokeilukunnan järjestämisvastuun alle. Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta. Ohjaaminen kunnan asiakkaaksi tarkoittaa sitä, että TE-toimisto ilmoittaa työnhakijalle, että jatkossa hänen kotikuntansa vastaa TE-palveluiden tarjoamisesta hänelle.

Kuntakokeilut eri puolilla maata ovat viestineet vahvasti siitä, että asiakasmäärän suuruus suhteessa käytettävissä olevaan henkilöresurssiin on johtanut merkittäviin vaikeuksiin asiakkaiden ohjauksessa heille yksilötasolla sopivien palveluiden piiriin. Kuntakokeilun asiakasjoukko on tullut aiemmin työllisyysyksikön vastuulla olleen pitkäaikaistyöttömien asiakasryhmän lisäksi. Säätiön osalta yllä kuvattu tilanne on näyttäytynyt käynnissä olevan vuoden aikana asiakasmäärän merkittävänä vähentymisenä.

Vuoden 2020 tilinpäätös osoitti 372 000 euron liikevaihtoa, taloudellisen tuloksen ollessa - 84 000 euroa. Ja käynnissä oleva vuosi ei ole oikaissut tilannetta. Liikevaihto lokakuun lopussa oli 280 000 euroa, tappion ollessa - 70 000 euroa. Näiden kahden

vuoden seurauksena säätiön oma pääoma on käytetty säätiön säädepääoma mukaan lukien.

Säätiön hallitus on yhdessä säätiön johdon kanssa tutkinut kaikki valtioneuvoston säätämät yritystuet ja niiden soveltuvuuden hyvin keskeisesti koronatilanteesta johtuvan taloudellisen vaikeuden helpottamiseksi. Mitkään Valtionkonttorin kustannustukihaut eivät ole mahdollistaneet tukea säätiölle eri perusteista johtuen, jotka perusteet ovat olleet lainsäätäjän määrittämiä.

Toimintaympäristön muutos

Säätiön ja kaupungin välinen palvelusopimus on voimassa ensi vuoden loppuun saakka. Vuodesta 2023 eteenpäin sosiaali- ja terveystalouden tuottaminen siirtyy perustettavien 21 hyvinvointialueen vastuulle.

Säätiön osalta tilanne näyttäytyy sellaisena, että keskeinen säätiön tuottama palvelu, kuntouttava työtoiminta, siirtyy hyvinvointialueille kilpailutuksen piiriin. Säätiön osalta täytyy tehdä hyvinvointialueita koskevan valmistelun edettyä ja selkiytyttyä ratkaisuja sen suhteen, mikä on säätiön rooli vuodesta 2023 eteenpäin.

On oletettavaa, että kuntouttavan työtoiminnan palveluita ei olla heti hyvinvointialueiden perustamisajankohdan alusta kilpailuttamassa, joten olisi tärkeää, että voimassa olevaa kaupungin ja säätiön välistä kumppanuus- ja palvelusopimusta jatkettaisiin ajallisesti eteenpäin siitä, mikä on voimassa olevan sopimuksen päättymisajankohta.

Näin siitä syystä johtuen, että on olemassa lainsäädännöllinen linjaus, että olemassa olevat sopimukset siirtyvät sellaisenaan hyvinvointialueiden vastattavaksi. Tämä olisi

turvaamassa lähipalveluiden jatkon paikkakunnalla ainakin jonkin aikaa myös hyvinvointialueiden perustamisajankohdan jälkeen.

Toinen merkittävä toimintaympäristöön kohdistuva muutos liittyy Marinin hallituksen syyskuussa tekemään linjaukseen, jonka mukaan TE-palvelut siirtyvät kokonaan kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Tällä olisi myös oma vaikutuksensa säätiön asemaan. Kunnalle olisi näissä olosuhteissa apua, jos paikkakunnalla olisi olemassa palvelurakenne, jota hyödyntää näissä olosuhteissa.

Kolmas merkittävä toimintaympäristön muutos liittyy jo voimassa olevaan säädökseen, jossa oppivelvollisuusikä pidennettiin 18 ikävuoteen. Laissa mainitaan erikseen säätiöt mahdollisuutena tuottaa tähän liittyviä palveluita niille nuorille, jotka ovat lain soveltamisalan piirissä. Näiden nuorten osalta ei olisi tarvetta muuttaa heti peruskoulun suorittamisen jälkeen pois paikkakunnalta, vaan säätiö mahdollistaisi tutkinnon tai sen osien suorittamisen kotipaikkakunnalla muun muassa säätiön kriteerit täyttävissä oppimisympäristöissä.

Tulevaisuuden linjauksia valmistellaan joka tapauksessa jo nyt yhdessä kunnan viranhaltijoiden, säätiön hallituksen sekä yhteistyötahojen kesken. Ja valmistelun määrää ja laatua lisätään, kun lainsäätäjän yksityiskohdat edellä mainittuihin asioihin liittyen tarkentuvat.

Yhteenveto

Säätiön hallitus huolehtii säätiön hallinnosta ja siitä, että säätiön toiminta järjestetään asianmukaisesti tarkoituksen toteuttamiseksi (hallituksen yleistoimivalta). Jotta säätiön voi toteuttaa tarkoitustaan edellä kuvatulla tavalla, on säätiön talouden vahvistaminen välttämätöntä ja kiireellistä.

Saura-säätiö on pitänyt vaikean koronajakson aikana voimassa merkittävilta osin asiakkuudet, jotka ovat kaupungin säätiölle ohjaamia. Tämän seurauksena on perusteltua todeta, että mittava asiakasjoukko ei ole tämän johdosta ajautunut kalliimpien palveluiden piiriin, jota kautta muodostunut taloudellinen kustannus olisi ollut kaupungille säätiön palvelusopimuksen kuluihin verrattuna suurella todennäköisyydellä huomattavastikin korkeampi.

Lisäksi säätiön toiminta on mahdollistanut sen, että kaupungin vastuulle tulevat kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksujen suuruus ei ole noussut korkeammaksi niiltä osin, kun asiakkaita on kyetty aktivoimaan säätiön palveluiden piiriin myös koronaolosuhteissa.

Koska säätiö ei ole vaikeana ajanjaksona saanut mitään ulkopuolista kompensatiota vaikean rahoitustilanteen helpottamiseksi, Saura-säätiö hakee Kemijärven kaupunginhallitukselta ja edelleen kaupunginvaltuustolta kunnioittaen 40.000,00 euroa maksuvalmiutensa parantamiseksi ja säätiön tarkoituksen toteuttamisen mahdollistamiseksi myös ensi vuoden ja sitä seuraavien vuosien aikana.

Säätiön taloudellisen tilanteen tarkastelu pidemmän aikavälin ratkaisun löytämiseksi on käynnistetty loppuvuoden 2021 aikana.

Kemijärvellä, 30.11.2021

Jarkko Kotilaine
hallituksen puheenjohtaja,
Saura-säätiö sr